

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ภาค ๔
อุทธรณ์และฎีกา

ดร. จิตฤดี วีระเวสส์
อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๖

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคดีอุทธรณ์ตาม
หมวดนี้

(๑) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าควรสืบพยานเพิ่มเติม ให้มีอำนาจ
เรียกพยานมาสืบเองหรือสั่งศาลชั้นต้นสืบให้ เมื่อศาลชั้นต้น
สืบพยานแล้ว ให้ส่งสำนวนมายังศาลอุทธรณ์เพื่อวินิจฉัยต่อไป

(๒) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็น เนื่องจากศาลชั้นต้น
มิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา ก็ให้พิพากษาสั่งให้
ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและพิพากษาหรือสั่งใหม่ตามรูปคดี”

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า

“ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณา
และว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งชั้น
อุทธรณ์มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม
เว้นแต่ห้ามมิให้ทำความเห็นแย้ง”

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

การพิจารณาคดีอาญาของศาลอุทธรณ์/ฎีกานั้น ศาลสูงเหล่านี้มี
อำนาจที่จะวินิจฉัยคดีโดยพิจารณาจากคำฟ้องอุทธรณ์/ฎีกา คำแก้
อุทธรณ์/ฎีกา เอกสารและหลักฐานทั้งปวงในสำนวนความที่ศาล
ชั้นต้นส่งมา

หากพยานหลักฐานบางอย่างยังขาดตกบกพร่อง ไม่สมบูรณ์
เพียงพอแก่การวินิจฉัยคดี หรือศาลสูงตรวจพบว่าศาลชั้นต้นมิได้
ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ และ
มาตรา ๒๒๕ จึงบัญญัติให้อำนาจศาลสูงแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้
การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกาถูกต้องสมบูรณ์ได้

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๑. ศาลอุทธรณ์/ฎีกาเห็นว่าควรสืบพยานเพิ่มเติม ย่อมมีอำนาจเรียกพยานมาสืบเองหรือตั้งศาลชั้นต้นสืบให้ เมื่อศาลชั้นต้นสืบพยานแล้ว ให้ส่งสำนวนมายังศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพื่อวินิจฉัยต่อไป

ฎีกาที่ ๒๘๐๒/๒๕๖๓ โจทก์ฟ้องว่า ปืนแปลงค้กันของกลางเป็นอาวุธปืนที่ใช้ยิงทำอันตรายแก่ร่างกายได้ และจำเลยให้การรับสารภาพ ซึ่งศาลอาญพิพากษาลงโทษจำเลยตามฟ้องได้โดยไม่ต้องสืบพยานต่อไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง แต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ให้ศาลชั้นต้นไต่สวนพยานเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ปืนแปลงค้กันของกลางเป็นอาวุธปืนตามมาตรา ๔ (๑) หรือสิ่งเทียมอาวุธปืนตามมาตรา ๔ (๕) แห่ง พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ แล้วส่งสำนวนมายังศาลอุทธรณ์ภาค ๒ เพื่อวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๑) เมื่อศาลชั้นต้นไต่สวนพยานเพิ่มเติมเสร็จแล้ว ศาลฎีกาย่อมรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๓๒/๒๕๖๗ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๖ แม้จำเลยให้การรับสารภาพ แต่ก็มิได้หมายความว่าศาลต้องพิพากษาลงโทษเสมอไป เมื่อจำเลยฎีกาว่าตนไม่มีเจตนาหลบหลีกที่จะเข้ารับราชการทหาร เพราะวันที่ นัดให้ไปรายงานตัวในวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ จำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ ศาลฎีกาจึงมีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นทำการสืบพยานเพิ่มเติมในปัญหาว่า จำเลยถูกคุมขังอยู่ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ และต่อเนื่องไปจนถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๕ หรือไม่ ซึ่งจากการสืบพยานเพิ่มเติมดังกล่าวได้ความว่าจำเลยถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ โดยไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวจนได้รับการปล่อยตัวในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๕ จึงฟังได้ว่าจำเลยไม่สามารถไปรายงานตัวเพื่อเข้ารับราชการทหารในวันเวลาและสถานที่ตามหมายนัดได้ เพราะถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ จำเลยไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่ไปรายงานตัว ย่อมไม่มีความผิดตามฟ้อง แม้ปัญหานี้มิได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลล่าง แต่เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยยกฟ้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง, ๑๘๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๑๕, ๒๒๕

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๒๓/๒๕๖๕ ความผิดฐานขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตและฐานปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถประเภทผู้ขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาต เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลสามารถพิพากษาลงโทษโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ต่อมาจำเลยอุทธรณ์โดยแนบสำเนาใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถทุกประเภทชนิดที่ ๔ มาทำอุทธรณ์ซึ่งยังอยู่ในระยะเวลาได้รับใบอนุญาตจึงถือได้ว่าเป็นข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานใหม่ที่ไม่เคยปรากฏในสำนวน ศาลอุทธรณ์ควรสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมในปัญหาที่ว่าจำเลยมีใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถดังที่อ้างหรือไม่ เสียก่อนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๑) ประกอบมาตรา ๒๒๘ และ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาญาศาลยุติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ ศาลอุทธรณ์ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยมีใบอนุญาตขับขีตามที่อ้าง ศาลฎีกาจึงยกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ศาลชั้นต้นสืบพยานเพิ่มเติมในประเด็นที่ว่าจำเลยมีใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถหรือไม่ เสร็จแล้วให้ส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาพิพากษาตามอุทธรณ์ของจำเลยใหม่ตามรูปคดี

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๒. ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็น เนื่องจากศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา จะพิพากษาสั่งให้ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและพิพากษาหรือสั่งใหม่ตามรูปคดี

๒.๑ กรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา

- » ก่อนเริ่มพิจารณาศาลชั้นต้นไม่ได้สอบถามจำเลยว่าต้องการทนายความหรือไม่
- » ศาลชั้นต้นสั่งประทับรับฟ้องโจทก์ไว้ โดยไม่มีการไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ส่วนกรณีศาลอุทธรณ์มิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม
กระบวนการพิจารณา

❁ ศาลอุทธรณ์ไม่วินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ แต่
วินิจฉัยอุทธรณ์ของจำเลยเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเป็นความ
ผิดพลาดของศาลอุทธรณ์

❁ กรณีเช่นนี้ ศาลฎีกาจะย้อนสำนวนไปให้ศาล
ชั้นต้น/อุทธรณ์ ทำการพิจารณาพิพากษาใหม่

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๓๗๙/๒๕๖๖ ผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ร้องยื่นคำร้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา
๔๔/๑ แต่ศาลชั้นต้นมิได้แจ้งวันนัดให้ผู้ร้องมาฟังคำพิพากษาและไม่ได้
อ่านคำพิพากษาให้ผู้ร้องฟัง เป็นการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ.
มาตรา ๑๘๒ และกระทบต่อสิทธิในการอุทธรณ์ของผู้ร้อง ทั้งศาลอุทธรณ์
ภาค ๔ ก็พิพากษาคดีโดยมิได้มีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นดำเนินการแก้ไขให้
ถูกต้องเสียก่อน ซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน และไม่ก่อให้เกิด
สิทธิในการฎีกาของคุณความ กรณีต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นอ่านคำ
พิพากษาศาลชั้นต้นให้ผู้ร้องฟังตามกฎหมาย หากผู้ร้องอุทธรณ์หรือไม่
อุทธรณ์คำพิพากษาในคดีส่วนแพ่งอย่างไร ให้ศาลชั้นต้นรวบรวมถ้อยคำ
สำนวนส่งศาลอุทธรณ์ภาค ๔ เพื่อพิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดีตาม
ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒๒๕

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๐๒๒-๒๐๒๓/๒๕๖๓ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับ
จำเลยที่ ๑ โดยวินิจฉัยว่าเป็นฟ้องซ้ำกับคดีหมายเลขแดงที่ ๒๗๒๘/
๒๕๕๙ ของศาลชั้นต้น แต่เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ฟังว่า ฟ้องโจทก์ใน
ส่วนของจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ไม่เป็นฟ้องซ้ำ จึงมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยต่อไป
ว่าจำเลยที่ ๑ ร่วมกับพวกกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยศาล
อุทธรณ์ภาค ๒ ต้องยื่นสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและ
พิพากษาใหม่ในส่วนของจำเลยที่ ๑ แต่กลับพิพากษายืนตามคำ
พิพากษาศาลชั้นต้นโดยให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ นั้นจึงไม่
ถูกต้อง เพื่อให้การวินิจฉัยเป็นไปตามลำดับชั้นศาลเห็นสมควรยื่น
สำนวนไปให้ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและพิพากษาใหม่ในส่วนของ
จำเลยที่ ๑ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒๒๕

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๙๓๗/๒๕๖๘ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดฐานฆ่าผู้อื่น
โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ๓ กระทั่ง ให้ประหารชีวิตทุกกระทั่งโดยไม่
อาจเพิ่มโทษและไม่สมควรลดโทษให้ มีผลให้ประหารชีวิตรวม ๓
กระทั่ง จำเลยอุทธรณ์ขอให้ลดโทษ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑
ที่ไม่ได้วินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
ทั้งสามกระทั่งตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ย่อมไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ.
มาตรา ๒๔๕ วรรคสอง อันเป็นกรณีที่มีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม
กระบวนการพิจารณา ศาลฎีกาเห็นเป็นการจำเป็นต้องให้ศาลอุทธรณ์
ภาค ๑ พิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดีตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘
(๒) ประกอบมาตรา ๒๒๕

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๒.๒ หากการดำเนินกระบวนการพิจารณา
ผิดพลาดเป็นความบกพร่องของโจทก์
เอง มิใช่เกิดจากศาล ศาลย่อมไม่อาจ
ย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้น/ศาล
อุทธรณ์พิจารณาพิพากษาใหม่ แต่จะ
พิพากษากลับเป็นยกฟ้องโจทก์

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๕๘๔/๒๕๖๒ คดีนี้จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง โจทก์และ
จำเลยแถลงไม่สืบพยาน ศาลให้รอฟังคำพิพากษาวันนี้ ซึ่งโจทก์จำเลย
ลงลายมือชื่อไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาแล้ว หากโจทก์เห็นว่าการที่
จำเลยให้การรับสารภาพ โจทก์จะต้องสืบพยานโจทก์ประกอบคำรับ
สารภาพของจำเลยในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๔๐ โจทก์ก็ชอบที่จะ
คัดค้านหรือแถลงขอสืบพยานโจทก์ต่อไป เมื่อโจทก์แถลงไม่ตั้งใจ
สืบพยาน โจทก์จึงไม่มีพยานหลักฐานที่จะให้ศาลฟังลงโทษจำเลยใน
บทมาตราดังกล่าวได้ ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาชอบแล้ว คดี
จึงไม่มีเหตุที่จะย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณา
ใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายกฟ้อง
โจทก์ในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๔๐ จึงชอบแล้ว

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๒.๓ ต้องเป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกา
เห็นเป็นการจำเป็นในการยื่นสำนวน
ด้วย หากไม่เห็นจำเป็นต้องยื่นไปให้
ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษา
ใหม่ ก็ไม่จำเป็นต้องยื่น (ฎีกาที่ ๗๕๑๕/
๒๕๖๐)

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๔๔๐/๒๕๖๗ จำเลยยื่นคำร้องขอให้กำหนดโทษใหม่ตาม ป.ยาเสพติดที่
บัญญัติในภายหลังซึ่งเป็นคุณแก่จำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑) การพิจารณา
พิพากษาคดีของศาลชั้นต้น (ศาลจังหวัด) ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคนเป็น
องค์คณะตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๖ แต่ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว
สั่งยกคำร้องขอกำหนดโทษใหม่โดยผู้พิพากษาคคนเดียว จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ดังกล่าวมาตรา ๒๔ (๒), ๒๖ อันเป็นกรณีที่ ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม
กฎหมายและมีผลให้ศาลอุทธรณ์ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ แต่เมื่อคดี
ขึ้นมาสู่ศาลฎีกาแล้ว ถือว่าสำนวนความตามคำร้องของจำเลยปรากฏแก่ศาลฎีกา
ศาลฎีกาจึงเห็นควรวินิจฉัยว่า โทษที่กำหนดตามคำพิพากษานี้หนักกว่าโทษที่
กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑) หรือไม่ โดยไม่
จำต้องยื่นสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งคำร้องขอกำหนดโทษใหม่โดยให้มีผู้
พิพากษาคกรบองค์คณะและศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาใหม่อีก

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๓๑๗/๒๕๖๗ แม้ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษายกฟ้องคดีส่วน
อาญาว่า จำเลยไม่ได้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ เนื่องจากขาด
เจตนาทุจริต แต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ยังต้องวินิจฉัยคดีส่วนแพ่งตาม
ป.วิ.อ. มาตรา ๔๗ ต่อไป โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจำเลยต้องคำ
พิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ไม่ได้
มีคำวินิจฉัยในเรื่องคำขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินของโจทก์ เป็นการ
ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๖ (๙) ประกอบมาตรา ๒๑๕ เมื่อมี
ข้อเท็จจริงปรากฏอยู่แล้วในสำนวนและเพียงพอที่ศาลฎีกาจะวินิจฉัย
คดีได้เอง จึงไม่จำเป็นต้องยื่นสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิจารณา
และพิพากษาใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒๒๕

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๒.๔ กรณีที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ศาลชั้นต้น/ศาล
อุทธรณ์วินิจฉัยมาแล้วในสำนวน แต่ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์กลับวินิจฉัย
ข้อเท็จจริงผิดต่อกฎหมาย ซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ มิได้บัญญัติกระบวนวิธี
พิจารณาให้ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาดำเนินการอย่างไรไว้เป็นการเฉพาะ กรณีต้อง
นำ ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๓ (๓) (ก) มาอนุโลมใช้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕

ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๓ บัญญัติว่า “...(๓) ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์จำต้องถือตาม
ข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้น ถ้าปรากฏว่า

(ก) การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงนั้นผิดต่อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์อาจ
ฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้น แล้วมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้
ขาดตัดสินคดีไปตามนั้น หรือ...”

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๐๑๒๗/๒๕๕๙ จำเลยที่ ๓ กระทำความผิดในคดีหมายเลขแดงที่ ๙๕/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ กระทำความผิดคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ถือว่าจำเลยที่ ๓ กระทำความผิดคดีนี้ก่อนคดีหมายเลขแดงที่ ๙๕/๒๕๕๖ ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ นำข้อมูลการแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรามาใช้ประกอบดุลพินิจกำหนดโทษและวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแก่จำเลยที่ ๓ ว่ากระทำความผิดคดีนี้เป็นครั้งที่ ๒ นั้นเป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงผิดจากพยานหลักฐานในสำนวน เป็นการไม่ชอบตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๓ (๓) (ก), ๒๔๗ (เดิม) ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ และ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๖ โดยศาลฎีกาเห็นควรวินิจฉัยเกี่ยวกับโทษและวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่ใช้บังคับแก่จำเลยที่ ๓ ให้เหมาะสมได้

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๓๕๐/๒๕๕๖ จำเลยเกิดเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๓๗ จำเลยกระทำความผิดฐานกระทำอนาจาร ๒ กระทง ในปี ๒๕๔๕ ดังนั้น จำเลยจึงมีอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี จำเลยจึงไม่ต้องรับโทษ ตาม ป.อ. มาตรา ๗๔ แต่ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการตาม ป.อ. มาตรา ๗๔ (๑) ถึง (๕) ได้ ดังนั้น ที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุของจำเลยผิดจากพยานหลักฐานในสำนวน และลดมาตราส่วนโทษให้จำเลยในความผิดฐานดังกล่าวตาม ป.อ. มาตรา ๗๕ แล้วลงโทษจำเลยโดยเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นสั่งตัวจำเลยไปรับการฝึกอบรม ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐๔ (๒) จึงเป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาจึงฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลล่างทั้งสองได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๓ (๓) (ก) ประกอบมาตรา ๒๔๗ (เดิม) และ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ บัญญัติว่า "คดีที่จำเลยอุทธรณ์ คำพิพากษาที่ให้ลงโทษ ห้ามมิให้ศาลอุทธรณ์ พิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย เว้นแต่โจทก์จะได้ อุทธรณ์ในทำนองนั้น"

มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า "ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณา และว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งชั้น อุทธรณ์มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม เว้นแต่ ห้าม มิให้ทำความเห็นแย้ง"

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

นอกจากศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะอยู่ในบังคับที่จะพิพากษาเกิน คำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้องไม่ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๒ ซึ่งนำมาใช้ในชั้นอุทธรณ์/ฎีกาตามมาตรา ๒๑๕, ๒๒๕ แล้ว

ในการทำคำพิพากษาและคำสั่งชั้นอุทธรณ์/ฎีกา กฎหมายยังเพิ่ม หลักการสำคัญอีก ๒ ประการ คือ

๑) การห้ามพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย และ

๒) การให้อำนาจศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษาลดไปถึงจำเลย อื่นที่มีได้อุทธรณ์/ฎีกาด้วยหากเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๑. การห้ามศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย

๑.๑ จำเลยอุทธรณ์ฝ่ายเดียว ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษาเพิ่มเติมโทษไม่ได้

แม้ศาลสูงจะเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดหนักกว่าที่ศาลล่างพิพากษาลงโทษจำเลยมา ศาลสูงจะพิพากษาแก้โทษของจำเลยให้หนักขึ้นหรือให้สาสมกับความผิดที่กระทำไม่ได้ เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

เช่น ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลย ๒ ปี โจทก์ไม่อุทธรณ์ จำเลยอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำผิด แต่หากศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดก็ขอให้รอลงโทษด้วย เช่นนี้ แม้ศาลอุทธรณ์จะเห็นว่ากรกระทำของจำเลยเป็นความผิดและเป็นภัยต่อสังคม ซึ่งโทษจำคุก ๒ ปี ต่ำเกินไปไม่เหมาะสมกับความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น ศาลอุทธรณ์ก็ไม่อาจแก้โทษจำคุกให้หนักขึ้นได้ เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๙๖๖/๒๕๖๘ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ให้ประหารชีวิต และฐานร่วมกันพาอาวุธติดตัวไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะ ๗ ปรับ ๕๐๐ บาท เมื่อประหารชีวิตจำเลยทั้งสองในฐานร่วมกันฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนแล้วจึงไม่อาจนำโทษปรับในความผิดฐานอื่นมารวมได้อีก คงให้ประหารชีวิตจำเลยทั้งสองสถานเดียว โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๗ มิได้แก้ไขดังนี้ แม้จะลงโทษประหารชีวิตก็ลงโทษปรับด้วยได้เพราะอาจยึดทรัพย์สินจำเลยมาชำระค่าปรับตาม ป.อ. มาตรา ๒๙ วรรคแรก ได้ การที่ศาลล่างทั้งสองไม่ได้ลงโทษปรับยอมเป็นการไม่ชอบ แต่เมื่อโจทก์ไม่ได้ฎีกา ศาลฎีกาจึงไม่อาจลงโทษปรับจำเลยได้เนื่องจากเป็นการเพิ่มเติมโทษต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๓/๒๕๖๗ โจทก์บรรยายคำฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งหกฐานเป็นช่องใจ
อีกกรรมหนึ่ง โดยการกระทำความผิดฐานนี้ย่อมเป็นความผิดสำเร็จเมื่อมีการ
สมคบกันวางแผนเพื่อกระทำการอันเป็นความผิด แม้ยังมีได้มีการกระทำการ
ตามที่ได้สมคบ ที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยว่า ความผิดฐานเป็นช่องใจเป็นการ
กระทำความผิดเกี่ยวกับฐานร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและ
ร่วมกันยิงปืนซึ่งใช้ดินระเบิดโดยใช่เหตุในเมือง หมู่บ้านหรือที่ชุมนุมชนนั้น ไม่
ถูกต้อง ทั้งปัญหาดังกล่าวแม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา แต่เป็นปัญหาข้อ
กฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไข
ให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ แต่เมื่อ
โจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยทั้งหกซึ่งกระทำผิดฐานดังกล่าวเพิ่มขึ้น
จึงมีอาจแก้ไขโทษที่จะลงแก่จำเลยทั้งหกได้ เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติม
โทษจำเลยทั้งหก ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๖๗๒/๒๕๖๗ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมี
ความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกาย ให้ลงโทษจำคุกคนละ ๒ เดือน
โจทก์และโจทก์ร่วมไม่อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ พิพากษาแก้เป็น
ว่า ให้ลงโทษฐานร่วมกันทำร้ายร่างกาย เป็นจำคุกคนละ ๖ เดือน
และปรับคนละ ๔,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอไว้มีกำหนด ๒ ปี เช่นนี้
ย่อมเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยทั้งสองโดยโจทก์และ
โจทก์ร่วมไม่ได้อุทธรณ์ จึงไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ แม้
จำเลยทั้งสองไม่ฎีกา แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบ
เรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๑.๒ การปรับบทให้ถูกต้องโดยไม่แก้ไขโทษให้นักขึ้น สามารถทำได้เพราะไม่ได้เพิ่มเติมโทษจำเลย

ฎีกาที่ ๔๑๔๙/๒๕๖๗ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษตาม ป.อ. มาตรา ๘๓, ๓๓๕, ๓๓๖ ทวิ จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๔, ๓๓๕ (๑๑), ๓๓๖ ทวิ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยทั้งสองผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ (๗) (๑๑) วรรคสอง, ๘๓ โดยไม่ปรับบทความผิดตามมาตรา ๓๓๖ ทวิ ด้วย นั้น จึงเป็นการปรับบทกฎหมายไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้โจทก์ไม่ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจปรับบทกฎหมายให้ถูกต้องได้โดยไม่เพิ่มเติมโทษจำเลยทั้งสองตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง, ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๓๔/๒๕๕๘ การที่จำเลยที่ ๑ หลอกหลวงเอาทรัพย์ไปจากผู้เสียหายที่ ๑ ในขณะที่ผู้เสียหายที่ ๑ มีอาการป่วยทางจิต ซึ่งเป็นบุคคลที่มีภาวะแห่งจิตต่ำกว่าปกติ และยอมถูกลอกหลวงได้โดยง่ายกว่าคนปกติทั่วไปนั้น ถือเป็นการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงโดยอาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้เสียหายที่ ๑ ผู้ถูกลอกหลวง จึงเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๒ (๒) หาใช่เป็นเพียงความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ ดังที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยไม่ แต่เมื่อโจทก์และโจทก์ร่วมมิได้ฎีกา ศาลฎีกาจึงเพียงแก้ไขปรับบทลงโทษจำเลยทั้งสี่เสียใหม่ให้ถูกต้อง แต่ก็ไม่อาจเพิ่มเติมโทษจำเลยทั้งสี่ได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๑.๓ โจทก์ฟ้องแยกการกระทำหลายกรรม แต่ศาลล่างพิพากษาว่าเป็นกรรมเดียว ศาลสูงปรับบทว่าเป็นหลายกรรมได้ แต่แก้โทษให้หนักขึ้นไม่ได้

ฎีกาที่ ๔๓๘๕/๒๕๖๒ ภายหลังจากจำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๑ โจทก์ยังฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้เสียหายที่ ๑ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๐ วรรคแรก จากกรณีที่จำเลยจับผู้เสียหายที่ ๑ มัดไว้กับเก้าอี้เป็นความผิดอีกกรรมหนึ่ง และฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานข่มขืนใจผู้อื่น ให้กระทำการใด ไม่กระทำการใดหรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต จนผู้ถูกข่มขืนใจกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ตาม ป.อ. มาตรา ๓๐๘ วรรคแรก จากกรณีที่จำเลยข่มขืนผู้เสียหายที่ ๑ มิให้นำเรื่องที่เกิดขึ้นไปบอกผู้ใด มิฉะนั้นจะใช้มีดฟันให้ตาย เป็นความผิดอีกกรรมหนึ่งด้วย...

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

...ซึ่งลักษณะความผิดในแต่ละข้อหาดังกล่าวแม้จะเป็นการกระทำต่อเนื่อง เชื่อมโยงอยู่ในวาระเดียวกันโดยมุ่งหมายมิให้ผู้เสียหายที่ ๑ บอกเรื่องที่จำเลยกระทำต่อบุคคลอื่น แต่ความผิดทั้งสองข้อหาดังกล่าวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดแตกต่างแยกจากความผิดฐานกระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๑ ได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้โจทก์มิได้ฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยปรับบทลงโทษจำเลยให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ แต่ไม่อาจพิพากษาลงโทษจำเลยครบทุกกรรมได้ เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๔๙๔/๒๕๖๖ ความผิดฐานเป็นเจ้าของรับกินรับใช้และฐานจัดให้มีการเล่นการพนันหลายผลฟุตบอลต่างประเทศ เป็นความผิดสองกรรมต่างกัน ตาม ป.อ. มาตรา ๙๑ อันเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกชั้นวินิจฉัยแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง, ๒๒๕ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๔ และ พ.ร.บ.ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ มาตรา ๓ เมื่อโจทก์ไม่ได้อุทธรณ์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสามฐานร่วมกันเป็นเจ้ามือรับกินรับใช้การพนันหลายผลฟุตบอลต่างประเทศด้วย ศาลฎีกาไม่อาจลงโทษจำเลยทั้งสามในความผิดดังกล่าวอีกกระทงหนึ่งได้เพราะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลยทั้งสาม ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒, ๒๒๕ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๔ และ พ.ร.บ.ให้นำวิธีพิจารณาฯ มาตรา ๓

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๖๕๕/๒๕๖๔ ความผิดฐานร่วมกันทำไม้หวงห้ามในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาต และฐานร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์ แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น ตามพฤติการณ์การกระทำความผิดคดีนี้ สามารถแยกการกระทำและเจตนาออกจากกันได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาว่าความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานร่วมกันทำไม้หวงห้ามในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ฯ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตาม ป.อ. มาตรา ๙๐ นั้น ไม่ถูกต้อง ปัญหาแม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกชั้นฎีกา แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกชั้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบด้วยมาตรา ๒๒๕ แต่เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ซึ่งกระทำความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวเพิ่มขึ้น จึงไม่อาจแก้ไขโทษที่จะลงแก่จำเลยที่ ๑ ได้เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยที่ ๑ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบด้วยมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๑.๔ ความผิดหลายกรรมต่างกัน ต้องเพิ่มหรือลดโทษแต่ละกระทงก่อนแล้วจึงรวมโทษทุกกระทงไม่เกินเพดานโทษตาม ป.อ. มาตรา ๕๑ (๑) ถึง (๓) (ฎีกาที่ ๑๒๑๒๘/๒๕๕๖ และฎีกาที่ ๔๑๔๘/๒๕๖๓)

ฎีกาที่ ๒๑๖๔/๒๕๖๑ (ปชญ) จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน แต่ศาลชั้นต้นรวมโทษทุกกระทงแล้วจึงลดโทษให้จำเลย แทนที่จะลดโทษแต่ละกระทงก่อนแล้วจึงรวมโทษ ย่อมเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากกว่าการลดโทษแต่ละกระทงเสียก่อนแล้วจึงรวมเข้าด้วยกัน เพราะ ป.อ. มาตรา ๒๑ วรรคสอง บัญญัติว่า หากกำหนดโทษจำคุกเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน แต่ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ ดังนั้น การกำหนดโทษจำคุก ๑๒ เดือน ย่อมมีกำหนดเท่ากับ ๓๖๐ วัน ซึ่งน้อยกว่าจำนวนวันตามปีปฏิทินที่อาจมีถึง ๓๖๖ วัน หรือ ๓๖๕ วัน สุดแต่แต่ว่าจะเป็นปีอธิกสุรทินหรือปีจันทร์คติ ศาลฎีกาเห็นควรแก้ไขให้ถูกต้องโดยให้ลดโทษแต่ละกระทงเสียก่อนแล้วจึงรวมโทษ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๑๐๕/๒๕๖๔ จำเลยที่ ๒ กระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ รวมโทษทุกกระทงแล้วจึงลดโทษให้ แทนที่จะลดโทษในแต่ละกระทงก่อนแล้วจึงรวมโทษ ย่อมเป็นผลร้ายแก่จำเลยที่ ๒ มากกว่าการลดโทษแต่ละกระทงเสียก่อนแล้วจึงรวมเข้าด้วยกัน เพราะตาม ป.อ. มาตรา ๒๑ วรรคสอง หากกำหนดโทษจำคุกเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน แต่ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ ดังนั้น การกำหนดโทษจำคุก ๑๒ เดือน ย่อมมีกำหนดเท่ากับ ๓๖๐ วัน ซึ่งน้อยกว่าจำนวนวันตามปีปฏิทินที่อาจมีถึง ๓๖๖ วัน หรือ ๓๖๕ วัน สุดแต่แต่ว่าจะเป็นปีอธิกสุรทินหรือปีจันทร์คติ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๒. ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษาคดีพลาดเป็นคุณแก่จำเลย

๒.๑ ศาลล่างรวมโทษทุกกระทงในความผิดหลายกรรมต่างกัน แต่กำหนดโทษชั้นสูงไม่ถูกต้องตาม ป.อ. มาตรา ๙๑ (๓)

ฎีกาที่ ๑๒๒๐/๒๕๓๐ กรณีที่ความผิดกระทงหนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๑๐ ปี ขึ้นไป แม้ ป.อ. มาตรา ๙๑ (๓) จะกำหนดไว้ว่า เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกต้องไม่เกิน ๕๐ ปี ก็ตาม แต่ก็มีบทยกเว้นไม่ให้ใช้บังคับสำหรับกรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต การที่ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๙ ให้ประหารชีวิต ส่วนฐานมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครอง จำคุก ๑ ปี ฐานพาอาวุธปืนติดตัวไปในทางสาธารณะ จำคุก ๖ เดือน ลดโทษให้ ๑ ใน ๓ ตาม ป.อ. มาตรา ๗๘ แล้ว ให้จำคุกตลอดชีวิต และจำคุก ๑ ปี เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นจำคุก ๕๐ ปี แต่คงให้จำคุกเพียง ๕๐ ปี จึงไม่ถูกต้อง แต่เมื่อใจทักไม่ได้ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้น ศาลฎีกาก็ไม่อาจแก้ไขให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยได้

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๗๒๒/๒๕๔๔ ศาลชั้นต้นเรียงกระทงลงโทษจำเลย ๒ กระทง กระทงแรกจำคุกตลอดชีวิต กระทงที่สองจำคุก ๑ ปี แต่ตาม ป.อ. มาตรา ๙๑ (๓) บัญญัติตอนท้ายไว้ความว่า เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งหมายความว่าหากกระทงหนึ่งกระทงใดมีโทษที่จะลงแก่จำเลยจริงๆ เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแล้วศาลลงโทษจำเลยได้เพียงจำคุกตลอดชีวิตเท่านั้น ความผิดกระทงแรกศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่เมื่อลดโทษให้จำเลยแล้ว คงจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน จึงอยู่ในเกณฑ์ที่จะนำเอาโทษจำคุกในความผิดกระทงที่สองมารวมอีกได้ ซึ่งเมื่อรวมกับโทษกระทงที่สองหลังจากลดโทษให้จำเลยจำคุก ๘ เดือน รวมเป็นโทษจำคุก ๓๓ ปี ๑๒ เดือน การที่ศาลชั้นต้นไม่นำโทษของจำเลยในความผิดกระทงที่สองมารวมลงแก่จำเลยเป็นการไม่ถูกต้อง แต่เมื่อใจทักมิได้อุทธรณ์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยให้ถูกต้อง ศาลฎีกาจึงไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ คงลงโทษได้เพียงจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๒.๒ ศาลล่างพิพากษาลงโทษจำเลยต่ำกว่าอัตราโทษขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด

ฎีกาที่ ๓๐๖๕/๒๕๔๓ ความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ (๑) วรรคแรก มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท (ปัจจุบันปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท) ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ใช้ดุลพินิจวางโทษก่อนลดให้จำคุกจำเลย ๖ เดือน จึงเป็นการลงโทษจำเลยต่ำกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่เนื่องจากโจทก์มิได้ฎีกาในปัญหานี้ ศาลฎีกาจึงไม่อาจแก้ไขกำหนดโทษให้เป็นไปตามบทกฎหมายดังกล่าวได้ เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๒.๓ ศาลล่างมิได้ลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา ๑๐๐/๑ (ปัจจุบัน ป.ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง)

ฎีกาที่ ๓๑๖๑/๒๕๔๗ ความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา ๖๖ วรรคสอง มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท (ปัจจุบันตาม ป.ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๙๐, ๑๔๕ วรรคหนึ่ง มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท) ซึ่งตามมาตรา ๑๐๐/๑ กำหนดให้ความผิดที่มีโทษจำคุกและปรับ ให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอโดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สินเพื่อป้องปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ที่ศาลล่างทั้งศาลลงโทษจำคุกจำเลยโดยไม่ปรับด้วยนั้นจึงไม่ถูกต้อง...

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

... (ปัจจุบัน ป.ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายนี้ที่มีโทษจำคุกและปรับให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วย เสมอ โดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สินเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด) ปัญหานี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ แต่โจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาในปัญหาดังกล่าว ศาลฎีกาไม่อาจกำหนดโทษปรับได้ เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งต้องห้าม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๑๑/๒๕๖๗ ป.ยาเสพติด มาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายนี้ที่มีโทษจำคุกและปรับให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ โดยมีได้ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจเลือกลงโทษโดยไม่ปรับด้วย แม้ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง กับ ป.ยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ต่างมีส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลยไม่ว่าในทางใดตาม ป.อ. มาตรา ๓ วรรคแรก ก็ตาม แต่เมื่อมีการปรับบทกฎหมายโดยลงโทษจำเลยในความผิดฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง จึงต้องลงโทษปรับจำเลยด้วยเสมอตามมาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

หมายเหตุ กรณีมีการเพิ่มโทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ (ป.ยาเสพติด) เมื่อมีโทษปรับก็ต้องเพิ่มโทษปรับด้วย แต่หากโจทก์ไม่อุทธรณ์ ย่อมเพิ่มโทษไม่ได้

ฎีกาที่ ๒๐๔๕/๒๕๕๑ แม้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ วางโทษจำคุกตลอดชีวิตแล้วย่อมไม่อาจเพิ่มโทษจำคุกได้อีกก็ตาม แต่ความผิดที่จำเลยที่ ๑ กระทำการตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ มาตรา ๖๖ วรรคสาม มีโทษจำคุกและปรับ และมาตรา ๑๐๐/๑ กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ก็ได้วางโทษจำคุกจำเลยที่ ๑ ตลอดชีวิตและปรับจำเลยที่ ๑ ด้วยการเพิ่มโทษที่จะลงแก่จำเลยตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ มาตรา ๕๖ จึงเพิ่มโทษปรับได้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ มิได้เพิ่มโทษจำเลยที่ ๑ จึงเป็นการมิชอบ แต่โจทก์มิได้ฎีกา ศาลฎีกาย่อมไม่อาจเพิ่มโทษปรับได้เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยที่ ๑ อันเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๕๘๓/๒๕๖๗ ป.ยาเสพติดซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังไม่มีบทบัญญัติให้เพิ่มโทษได้เช่นเดิมตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๙๗ ซึ่งถูกยกเลิกไปแล้วอีก เมื่อการเพิ่มโทษเป็นส่วนหนึ่งของโทษที่กำหนดตามคำพิพากษา และการเพิ่มโทษก็ยิ่งหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง จึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑) แต่ ป.อ. มาตรา ๑๗ ให้นำบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไปใน ป.อ. ไปใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ศาลย่อมมีอำนาจเพิ่มโทษจำเลยหนึ่งในสามตาม ป.อ. มาตรา ๙๒ ซึ่งเป็นบททั่วไปได้

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๓. ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษาผิดพลาดเป็นผลร้ายแก่จำเลย

กรณีที่ศาลล่างลงโทษจำเลยเกินอัตราโทษขั้นสูงตามกฎหมาย แม้จำเลยไม่อุทธรณ์/ฎีกาขึ้นมา หากศาลสูงเห็นก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง, ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๗๑/๒๕๔๒ ศาลอุทธรณ์พิพากษาเรียงกระทงลงโทษจำเลย เมื่อรวมโทษแล้วคงจำคุกจำเลย ๓ เดือน ๑๕ วัน ซึ่งไม่ถูกต้องที่ถูกต้องเป็น ๖ เดือน ๑๕ วัน และในความผิดฐานยิงปืนโดยใช้เหตุ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๗๖ (เดิม) มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ วัน การที่ศาลอุทธรณ์วางโทษจำคุกจำเลยทั้งสามคนละ ๑ เดือน จึงเกินกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนด ศาลฎีกาเห็นสมควรแก้ไขให้ถูกต้องโดยให้จำคุกจำเลยในความผิดฐานนี้ ๑๐ วัน และเมื่อรวมโทษจำคุกตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์แล้วยังน้อยกว่าโทษที่คำนวณโดยถูกต้อง แต่โจทก์มิได้ฎีกาขอให้ลงโทษให้ถูกต้อง ศาลฎีกาไม่อาจแก้ไขโทษสำหรับจำเลยให้ถูกต้องได้ เพราะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๔. ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์คำนวณโทษผิดต่ำกว่าความเป็นจริง

กรณีที่ศาลล่างลงโทษจำเลยผิดพลาดน้อยกว่าความเป็นจริง หากโจทก์ไม่อุทธรณ์/ฎีกาขอให้ศาลสูงคำนวณให้ถูกต้อง แม้ศาลสูงเห็นก็ไม่อาจแก้ไขโทษให้สูงขึ้นตามที่ถูกต้องได้ เพราะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ฎีกาที่ ๖๓๙๗/๒๕๔๐ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลย ๔ ปี ลดโทษให้หนึ่งในสามคงจำคุก ๒ ปี ๔ เดือน เป็นการคำนวณโทษผิดพลาด ที่ถูกเป็น ๒ ปี ๘ เดือน และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน แต่เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาขอให้ลงโทษให้ถูกต้อง ศาลฎีกาจึงไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ เพราะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยซึ่งต้องห้ามตามป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ (และฎีกาที่ ๑๕๘๐/๒๕๔๒)

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๕. ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษาปรับจำเลยเป็นรายคนไม่ถูกต้อง

ฎีกาที่ ๖๔๔๒/๒๕๔๐ การที่จำเลยทั้งสองร่วมกันลักลอบนำบุหรี่ยี่ห้อเรตต่างประเทศที่ยังมิได้เสียค่าภาษีและยังมิได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงการเสียภาษีศุลกากร และโดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษีและมิบุหรี่ยี่ห้อเรตจำนวนเดียวกันนั้นโดยมิได้ปิดแสตมป์ยาสูบตาม พ.ร.บ. ยาสูบฯ ในวันเวลาเดียวกัน อันเป็นการกระทำที่จำเลยทั้งสองมีเจตนาในผลของการกระทำเป็นอย่างเดียวกันคือการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรและปิดแสตมป์ยาสูบตามกฎหมาย แม้การกระทำของจำเลยทั้งสองจะผิดต่อกฎหมายหลายบทก็เป็นการกระทำโดยเจตนาเดียวกัน จึงเป็นความผิดกรรมเดียว ต้องลงโทษจำเลยทั้งสองตาม พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๗ มาตรา ๒๗ ซึ่งเป็นบทกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตาม ป.อ. มาตรา ๙๐ ...

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

...ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยทั้งสองฐานนำบุหรี่ยาเสพติดต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ผ่านศุลกากร ปรับคนละ ๒๒,๒๕๗ บาท แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นให้ปรับจำเลยทั้งสองสำหรับความผิดดังกล่าวเป็นเงินสี่เท่าของราคาซึ่งได้รวมค่าอากรจำนวน ๕,๕๖๔.๔๕ บาท เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๒,๒๕๗.๘๐ บาท แม้ศาลชั้นต้นจะปรับจำเลยทั้งสองเป็นรายตัวคนละ ๒๒,๒๕๗ บาท ซึ่งไม่ถูกต้องตามมาตรา ๒๗ แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากรพ.ศ. ๒๔๖๕ เพราะต้องปรับสำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ และเป็นเงินสี่เท่าดังกล่าวก็ตาม แต่การที่ศาลชั้นต้นปรับเป็นเงิน ๒๒,๒๕๗ บาท โดยใจทักมิได้อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยหนักขึ้น ศาลอุทธรณ์จึงไม่อาจลงโทษปรับให้หนักขึ้นได้ ศาลฎีกามีอำนาจแก้ไขเสียให้ถูกต้องได้ โดยให้ปรับจำเลยทั้งสองรวมกันเป็นเงิน ๒๒,๒๕๗ บาท เมื่อลดโทษให้กึ่งหนึ่งแล้วคงปรับจำเลยทั้งสองรวมกันเป็นเงิน ๑๑,๑๒๘.๕๐ บาท

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๖. ศาลล่างฟังว่าผู้เสียหายมีส่วนก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิดจึงลดโทษให้จำเลย แต่ศาลสูงเห็นว่าผู้เสียหายมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องเช่นนั้นไม่ควรลดโทษให้ หากใจทักมิได้อุทธรณ์/ฎีกาไม่ให้ลดโทษ ศาลสูงไม่อาจแก้เป็นไม่ลดโทษให้ได้

ฎีกาที่ ๗๙๑๗/๒๕๕๕ คดีนี้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค๑ พิพากษาเห็นพ้องกันว่า การกระทำของจำเลยมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดความระมัดระวังของผู้เสียหายซึ่งถือว่ามีเหตุอื่นอันเป็นเหตุบรรเทาโทษ จึงลดโทษให้จำเลยกึ่งหนึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๗๘ แต่การที่ผู้เสียหายเป็นพนักงานธนาคารจำต้องทำยอดลูกค้าบัตรเครดิตให้ได้ตามที่ธนาคารกำหนด จึงยอมไปเที่ยวและร่วมทานอาหารกับจำเลยเพราะผู้เสียหายเคยรับปากจำเลยไว้ จึงไม่ยอมเสียคำพูดกับลูกค้า และในที่สุดยอมขึ้นไปที่ห้องพักบนอพาร์ทเมนต์ที่เกิดเหตุตามคำคะยั้นคะยอของจำเลย เป็นเหตุให้ถูกจำเลยใช้อาวุธปืนพุดชู่เขี่ยและใช้กำลังบังคับข่มขืนกระทำชำเราจนสำเร็จความใคร่นั้น..

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

...พฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดของจำเลยดังกล่าว หาใช่
กรณีที่จะถือได้ว่าสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของจำเลยมี
สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดความระมัดระวังตัวของ
ผู้เสียหาย อันจะถือว่ามีเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีเหตุอันควรปรานี
ลักษณะทำนองเดียวกับเหตุอื่น ๆ ที่บัญญัติไว้ใน ป.อ. มาตรา
๗๘ ไม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อนี้
ศาลฎีกาก็ไม่อาจพิพากษาแก้เป็นไม่ลดโทษให้แก่จำเลยตามคำ
พิพากษาของศาลล่างทั้งสองได้ เพราะจะเป็นการพิพากษา
เพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒
ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗. หลักในการพิจารณาว่ากรณีเช่นใดเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

หลักพิจารณาโดยการเปรียบเทียบผลร้ายที่จำเลยได้รับตาม
คำพิพากษาของแต่ละศาลเป็นกรณีไป โดยเทียบเคียงโทษตาม ป.อ.
มาตรา ๑๘ ที่เรียงลำดับความหนักเบาจากโทษประหารชีวิต จำคุก
กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

อย่างไรก็ตาม หากศาลสูงกำหนดเงื่อนไขการลงโทษที่เป็นคุณแก่
จำเลยไว้ แม้ตามลำดับโทษอาจจะดูหนักกว่า ก็ยังไม่ถือว่าเป็นการ
เพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งต้องพิจารณาเป็นรายคดีและศึกษาตามแนว
คำพิพากษาฎีกาด้วย

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑ การแก้จำคุกการลงโทษเป็นไม่รอกการลงโทษจำคุก เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๒๙๘๑/๒๕๕๔ ความผิดฐานมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับใบอนุญาตและฐานพาอาวุธปืนนั้น ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย ๙ เดือน และปรับ ๕,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้ ๒ ปี โจทก์ไม่อุทธรณ์ความผิดดังกล่าว จึงต้องถือว่าโจทก์พอใจคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ลงโทษจำเลยในความผิดนั้นแล้ว การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษาแก้โทษจำเลยเป็นไม่รอกการลงโทษ จึงเป็นการไม่ชอบ เพราะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๒ แก้จากโทษจำคุกเป็นโทษกักขัง ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๖๙๘/๒๕๕๑ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขังตาม ป.อ. มาตรา ๒๓ นั้น เป็นการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษแก่จำเลยตามสมควรแก่ความผิด ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคสอง และโทษกักขังก็เป็นโทษในสถานเบาว่าโทษจำคุก ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ จึงมิได้พิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยทั้งที่โจทก์จะได้อุทธรณ์ในทำนองนั้น คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ หาได้ฝ่าฝืนต่อ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ ประกอบมาตรา ๒๑๕ หรือมาตรา ๒๑๒ ไม่

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๓ แก้อากโทษกักขังเป็นโทษจำคุกและรอกการลงโทษจำคุกให้ ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ เพราะการรอกการลงโทษจำคุกเป็นเงื่อนไขที่เป็นคุณแก่จำเลยมากกว่าโทษกักขัง

ฎีกาที่ ๒๖๕๑/๒๕๑๗ (ปชญ) ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย ๕ วัน ปรับ ๒๐๐ บาท โทษจำคุกเปลี่ยนเป็นกักขังจำเลยฝ่ายเดียวอุทธรณ์ การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้รอกการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี โดยไม่ลงโทษกักขังแทนจำคุก นอกจากที่แก้ให้ เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นนั้น เป็นการกำหนดโทษจำคุกโดยมีเงื่อนไขให้เป็นคุณแก่จำเลยเพื่อให้จำเลยไม่ต้องรับโทษกักขัง ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษอันต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๔ แก้อากโทษจำคุกให้สูงขึ้นเพื่อรอกการลงโทษจำคุก ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๗๑๘/๒๕๒๖ ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุก ๕ เดือน ปรับ ๒,๕๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอกไว้มีกำหนด ๒ ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าให้จำคุก ๓ เดือน ไม่ปรับและไม่รอกการลงโทษ ศาลฎีกาพิพากษาให้บังคับคดีไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นได้ ไม่เป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๕ เพิ่มโทษปรับขึ้นอีกสถานหนึ่งเพื่อรอการลงโทษจำคุกให้
จำเลย ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๗๒๓/๒๕๔๒ ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑
อุทธรณ์ขอให้รอการลงโทษ ศาลอุทธรณ์เห็นว่า จำเลยที่ ๑ เพียงแต่มีเครื่อง
วิद्यุโทรคมนาคมโดยไม่ได้รับอนุญาตให้มีและใช้จากทางราชการเท่านั้น
ทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเครื่องวิद्यุโทรคมนาคมของกลางเป็นเครื่องที่
สามารถดักฟังข่าวสารราชการที่เป็นความลับของชาติได้ ประกอบกับจำเลย
ที่ ๑ ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน จึงมีเหตุอันควรปราณี ศาลอุทธรณ์จึงรอ
การลงโทษจำคุกไว้ แต่ลงโทษปรับเพิ่มขึ้นอีกสถานหนึ่งด้วย มีผลให้จำเลย
ที่ ๑ ยังไม่ต้องรับโทษจำคุก โทษที่ศาลอุทธรณ์กำหนดจึงเบากว่าโทษที่ศาล
ชั้นต้นกำหนด จึงไม่เป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยที่ ๑ แต่อย่างใด

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๖ แก้โทษปรับเป็นโทษจำคุกเพื่อรอการลงโทษจำคุก
ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๔๕๒๕/๒๕๓๓ ศาลชั้นต้นลงโทษปรับจำเลย
สถานเดียว ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าให้ลงโทษ
จำคุกจำเลยสถานเดียว แต่ให้รอการลงโทษไว้ ไม่ถือว่าเป็น
เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒
เพราะเป็นการกำหนดโทษจำคุกโดยมีเงื่อนไขเป็นคุณ
แก่จำเลย

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๗ แก้อาจโทษปรับเป็นจำคุกเพิ่มอีกสถานหนึ่ง เท่ากับเป็นจำคุกและปรับ แม้รอการลงโทษให้ ก็ถือว่าเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ฎีกาที่ ๔๘๙๙/๒๕๓๖ พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๙ มาตรา ๒๗ ทวิ กำหนดระวางโทษปรับเป็นเงินสี่ เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วนั้น คำว่า "ค่าอากร" หมายถึง ค่าอากรในทางศุลกากรเท่านั้น หากรวมถึงภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่มอันเป็นภาษีฝ่ายสรรพากรด้วยไม่ จึงจะนำ ภาษีสรรพสามิตและภาษีมูลค่าเพิ่มมารวมเป็นค่าอากรเพื่อคำนวณโทษปรับด้วยมิได้ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ให้ลงโทษปรับสถานเดียวโดยให้ลงโทษจำคุกด้วย แต่ให้รอการลงโทษจำคุกไว้ ๒ ปี เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลยให้หนักขึ้น โดยโจทก์มิได้อุทธรณ์ เป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

กรณีแก้โทษจำคุกให้สูงขึ้นและเพิ่มโทษปรับอีกสถานหนึ่ง แม้รอการลงโทษให้ ก็ถือว่าเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ฎีกาที่ ๓๖๗๒/๒๕๖๗ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกาย ให้ลงโทษจำคุกคนละ ๒ เดือน โจทก์และโจทก์ร่วมไม่อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ลงโทษฐานร่วมกันทำร้ายร่างกาย เป็นจำคุกคนละ ๖ เดือน และปรับคนละ ๔,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอไว้มีกำหนด ๒ ปี เช่นนี้ ย่อมเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยทั้งสองโดยโจทก์และโจทก์ร่วมมิได้อุทธรณ์ จึงไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ แม้จำเลยทั้งสองไม่ฎีกา แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๘ แก้อโทษจำคุกให้เบาลงแต่ไม่ลดโทษให้ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ทั้งที่โจทก์ไม่อุทธรณ์/ฎีกา ถือเป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๓๘๕๔/๒๕๓๐ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ ประกอบมาตรา ๓๔๐ ตรี จำคุก ๑๘ ปี เพิ่มโทษตามมาตรา ๕๓ เป็นจำคุก ๒๗ ปี มีความผิดตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯฐานมีอาวุธปืนจำคุก ๑ ปี ๖ เดือนฐานพาอาวุธปืนไป ในทางสาธารณะจำคุกคนละ ๖ เดือน เป็นโทษจำคุก ๒๕ ปี **ลดโทษหนึ่งในสามตาม ป.อ. มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑๕ ปี ๔ เดือน จำเลยอุทธรณ์ การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ จำคุก ๑๒ ปี เพิ่มโทษตามมาตรา ๕๓ เป็นจำคุก ๑๘ ปี รวมกับโทษฐานมีอาวุธปืนพาอาวุธปืนติดตัวไปในทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุอันควร เป็นจำคุก ๒๐ ปี **ไม่ได้ลดโทษให้แก่จำเลย เป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยโดยที่ โจทก์มิได้อุทธรณ์ เป็นการไม่ถูกต้อง ศาลฎีกาพิพากษาแก้โดยลดโทษให้จำเลยหนึ่งในสามตาม ป.อ. มาตรา ๗๘ คงจำคุกไว้ ๑๓ ปี ๔ เดือน****

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๙ การสั่งริบของกลางไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๓๒๙๙/๒๕๔๗ โจทก์ฟ้องขอให้ริบของกลางทั้งหมด แต่ศาลล่างทั้งสองมิได้มีคำวินิจฉัยว่าจะริบของกลางดังกล่าวหรือไม่ คำพิพากษาของศาลล่างทั้งสองยังไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๖ (๙) แม้คู่ความจะมีได้ฎีกาในปัญหานี้แต่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และ**การริบทรัพย์สินของกลางนี้ไม่เป็นการเพิ่มโทษจำเลย จึงไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ เมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินของกลางเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดและมีไว้เป็นความผิด จึงให้ริบ**

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๐ ความผิดที่มีทั้งอัตราโทษปรับเป็นระวางโทษที่กำหนดและโทษปรับรายวัน จะเป็นการเพิ่มเติมโทษหรือไม่ ต้องพิจารณาโทษแต่ละอย่างแยกต่างหากจากกัน

ฎีกาที่ ๗๓๓๐/๒๕๔๐ กรณีที่มีทั้งระวางโทษที่กำหนดและโทษรายวัน การที่จะพิจารณาว่าศาลใดลงโทษสูงต่ำกว่ากัน ต้องพิจารณาลักษณะของโทษแยกกัน ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกและปรับ กับปรับรายวันอีกวันละ ๒๐๐ บาท จำเลยอุทธรณ์ฝ่ายเดียว และศาลอุทธรณ์ลงโทษปรับและปรับรายวันวันละ ๕๐๐ บาท ย่อมเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ขอให้เพิ่มโทษจำเลย จึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๑ การบวกโทษที่รอไว้ ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๔๖๔๕/๒๕๕๘ ข้อเท็จจริงปรากฏตามสำเนาคำพิพากษาทำยอุทธรณ์จำเลยว่า คดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษนั้น ศาลอุทธรณ์ลงโทษจำคุกและปรับ แต่โทษจำคุกให้รอไว้ จึงเป็นกรณีที่ ความปรากฏแก่ศาลจากอุทธรณ์ของจำเลยว่า ภายในเวลาที่ศาลรอการลงโทษไว้ในคดีก่อน จำเลยมากระทำความผิดเป็นคดีนี้อีก จึงต้องนำโทษจำคุกที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ แม้โจทก์มิได้ขอให้บวกโทษ ทั้งมิใช่การพิพากษาเกินคำขอและไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลยเพราะกฎหมายบัญญัติให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังด้วยเสมอ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๒ ศาลสูงจะลงโทษจำเลยให้หนักขึ้นตามที่จำเลยอุทธรณ์ฎีกาไม่ได้เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๓๗๔๑/๒๕๕๐ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยตลอดชีวิต จำเลยฎีกาว่าจำเลยไม่ประสงค์ให้ศาลฎีกาพิจารณาและพิพากษาเพื่อประโยชน์แก่จำเลย แต่ขอให้ศาลฎีกาลงโทษประหารชีวิตโดยไม่ต้องลดโทษให้แก่จำเลย กรณีเป็นสิ่งที่จำเลยไม่ต้องการให้พิจารณาพิพากษาใหม่ในส่วนที่จะเป็นประโยชน์แก่จำเลย ศาลฎีกาจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความผิดตามโจทก์ฟ้องหรือไม่ ส่วนที่จำเลยขอให้ลงโทษประหารชีวิตโดยไม่ต้องลดโทษให้แก่จำเลยนั้นเท่ากับเป็นการเพิ่มโทษจำเลยโดยที่โจทก์ไม่ได้ฎีกาในประเด็นนี้ ย่อมต้องห้ามในการที่จะเพิ่มโทษจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ ศาลฎีกาไม่อาจเพิ่มโทษจำเลยได้

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๓ การที่ศาลล่างพิพากษาปรับจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๒๙, ๓๐ ซึ่งจะกักขังได้เพียง ๑ ปี หรือมิได้ระบุในคำพิพากษาว่าให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเท่าใด การที่ศาลสูงแก้เป็นว่า หากต้องกักขังแทนค่าปรับให้กักขังเกินกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๒ ปี หรือให้กักขังไม่เกิน ๒ ปีเป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๓๕๙๘/๒๕๕๖ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ. มาตรา ๒๙, ๓๐ ถือเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นไม่ได้สั่งให้กักขังจำเลยไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น หากจะกักขังจำเลยแทนค่าปรับก็กักขังได้เพียง ๑ ปี ตาม ป.อ. มาตรา ๓๐ วรรคแรก การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า หากต้องกักขังแทนค่าปรับให้กักขังไม่เกิน ๒ ปี โดยโจทก์ไม่ได้อุทธรณ์ถือว่าเป็นการเพิ่มโทษจำเลย ซึ่งเป็นการไม่ชอบ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๔ โจทก์อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นขอให้ไม่รอกการลงโทษอย่าง เดียว แต่ศาลอุทธรณ์กำหนดโทษจำคุกให้สูงขึ้น เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๖๑๒๑/๒๕๔๘ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในสถานหนักโดยไม่ รอกการลงโทษ เท่ากับโจทก์อุทธรณ์ขอให้ไม่รอกการลงโทษเพียงประการ เดียว มิได้อุทธรณ์ขอให้กำหนดโทษสูงขึ้นด้วย การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ กำหนดโทษจำคุกข้อความผิดดังกล่าวสูงขึ้นจึงเป็นการพิพากษาเพิ่มเติม โทษจำเลยโดยที่โจทก์มิได้อุทธรณ์ แม้จำเลยไม่ได้ฎีกาในปัญหานี้ แต่ปัญหา ดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยศาลฎีกามีอำนาจ ยกขึ้นอ้างและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๕ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิด ๒ กระทง ศาลชั้นต้นฟังว่าจำเลยทำผิดกระทงเดียวซึ่งมีโทษเบา จึงรอกการลงโทษให้ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลย อีกกระทงหนึ่งซึ่งมีโทษหนัก แม้ศาลอุทธรณ์จะ พิพากษาแก้ว่าจำเลยทำผิดในกระทงที่อุทธรณ์ขึ้นมา และลงโทษจำคุกโดยไม่รอก ก็ไม่มีอำนาจไปแก้โทษ กระทงเบาจากที่รอกเป็นไม่รอกการลงโทษด้วย เพราะ เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๔๗๒/๒๕๕๕ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดฐาน เสพเมทแอมเฟตามีนลงโทษจำคุกและปรับ รอกการลงโทษและคุมความ ประพฤติของจำเลยทั้งสอง ยกฟ้องโจทก์ข้อหาร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีน ไว้ในครอบครองเพื่อบริการและจำหน่าย การที่โจทก์อุทธรณ์ขอให้ ลงโทษจำเลยทั้งสองแต่เฉพาะข้อหาเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง เพื่อบริการมีได้อุทธรณ์ในข้อหาเสพเมทแอมเฟตามีนด้วย ต้องถือว่า โจทก์พอใจคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่ลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาเสพ เมทแอมเฟตามีนแล้ว ดังนั้นการที่ ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษาแก้ไข โลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาเสพเมทแอมเฟตามีนเป็นไม่รอกการลงโทษ และไม่ปรับจำเลยทั้งสองจึงเป็นการไม่ชอบ เพราะเป็นการเพิ่ มเติมโทษ จำเลยทั้งสองอันเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๖ กรณีศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำคุกและปรับ โทษจำคุกให้รอกการลงโทษ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ ไม่รอกการลงโทษ ศาลอุทธรณ์มีอำนาจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน โดยไม่ปรับได้ แม้ว่า จำเลยจะได้ชำระค่าปรับในศาลชั้นต้นแล้วก็ตาม ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๔๕๓/๒๕๕๔ ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกและปรับ โทษจำคุกให้รอกไว้ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ไม่ รอกการลงโทษ คำพิพากษาศาลชั้นต้นจึงยังไม่ถึงที่สุด เมื่อความผิดฐานขับรถบรรทุกน้ำหนักเกิน ตามฟ้อง มีระวางโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ จึงมีอำนาจแก้ไขโทษ จำเลยเป็นจำคุกโดยไม่รอกการลงโทษตามที่โจทก์อุทธรณ์ หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน เบากว่าที่โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลง แต่หนักกว่าโทษที่ศาลชั้นต้นลงแก่จำเลยได้ แม้จำเลยจะได้ชำระ ค่าปรับครบถ้วนแล้วก็เป็นเพียงการชำระค่าปรับตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นในระหว่างอุทธรณ์ ไม่ใช้การชำระค่าปรับเสร็จเด็ดขาดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ถึงที่สุดแล้ว ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ลงโทษจำคุกแล้วเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนโดยไม่ปรับนั้น ไม่เป็นการพิพากษาเพิ่มเติม โทษจำเลย และจำเลยมีสิทธิที่จะขอเงินที่ชำระเป็นค่าปรับไปก่อนในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด นั้นคืนได้ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ที่แก้ไขมานั้นชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๗ กรณีจำเลยมีความผิดฐานยึดถือครอบครองที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินตาม ป.ที่ดิน ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยคนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของจำเลยออกจากที่ดินดังกล่าวโดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องมีคำขอในส่วนนี้ได้ และไม่ถือว่าเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๓๘๘-๓๓๕๓/๒๕๖๔ แม้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๗ ตาม ป.ที่ดิน มาตรา ๕ (๑), ๑๐๘ วรรคหนึ่ง แต่เมื่อที่ดินที่เกิดเหตุเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ประชาชนไม่สามารถยึดถือครอบครองได้ ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจสั่งให้จำเลย คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของจำเลยออกจากที่ดินที่เกิดเหตุได้โดยโจทก์หาจำต้อง มีคำขอไม่ กรณีมิใช่เป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๗ อันเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ข้อยกเว้นให้เพิ่มเติมโทษได้

๘. ข้อยกเว้นที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยได้

๘.๑ เมื่อโจทก์อุทธรณ์/ฎีกาในทำนองขอให้เพิ่มโทษจำเลย (ฎีกาที่ ๕๗๕/๒๕๖๒, ฎีกาที่ ๒๖๔/๒๕๖๕)

ฎีกาที่ ๖๔๕๕/๒๕๕๕ โจทก์อุทธรณ์ว่า ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง และลงโทษจำคุกจำเลย ๑ ปี ต่ำกว่าระวางโทษขั้นต่ำ โจทก์จึงไม่เห็นด้วยและขอให้พิพากษาแก้เป็นลงโทษจำคุกจำเลยตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๓๑ วรรคสอง (๓) ซึ่งนอกจากโจทก์อุทธรณ์ขอให้ปรับบทให้ถูกต้องแล้วยังอุทธรณ์โต้แย้งโทษที่ศาลชั้นต้นลงแก่จำเลยและขอให้ลงโทษตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง (๓) ซึ่งมีระวางโทษจำคุกขั้นต่ำสูงกว่าโทษจำคุกที่ศาลชั้นต้นลงแก่จำเลย อันมีความหมายอยู่ในตัวแล้วว่าโจทก์ประสงค์ที่จะให้เพิ่มเติมโทษ

ข้อยกเว้นให้เพิ่มเติมโทษได้ (ต่อ)

๘.๒ คดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง โจทก์ฎีกาขอให้ไม่รอกการลงโทษโดยไม่ได้รับอนุญาต เท่ากับโจทก์มิได้ฎีกา ศาลฎีกาจะแก้โทษจากรอเป็นไม่รอไม่ได้เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๒๙๘๐/๒๕๕๔ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานร่วมกันมีอาวุธปืน ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษไม่เกินกำหนดนี้ จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๙ การที่โจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นจึงเท่ากับฎีกาขอให้ไม่รอกการลงโทษ อันเป็นการโต้แย้งดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลอุทธรณ์ เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามมิให้โจทก์ฎีกา และโจทก์มิได้ขออนุญาตฎีกาหรืออัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกา ศาลฎีกาไม่อาจพิพากษาแก้กระทงความผิดฐานดังกล่าวเป็นไม่รอกการลงโทษด้วยได้ เพราะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย

ข้อยกเว้นให้เพิ่มเติมโทษได้ (ต่อ)

๘.๓ ถ้าเป็นคดีที่ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐ ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นการฎีกาขอให้ลงโทษให้หนักขึ้น

ฎีกาที่ ๒๕๘๒/๒๕๕๓ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่นตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๘, ๘๐ ศาลชั้นต้นฟังว่าจำเลยทั้งสองไม่มีเจตนาฆ่า ลงโทษจำเลยทั้งสองฐานร่วมกันทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๕ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษฐานพยายามฆ่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ฟังว่าจำเลยทั้งสองไม่มีเจตนาฆ่าเช่นกัน ย่อมมีผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษายกฟ้องในข้อหาความผิดฐานร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐ ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ที่โจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองฐานพยายามฆ่าตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๘, ๘๐ จึงต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐ คดีโจทก์ไม่อาจยื่นมาสู่การวินิจฉัยของศาลฎีกาและถือไม่ได้ว่าโจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยให้หนักขึ้นในข้อหาฐานร่วมกันทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๕ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย ยกฎีกาโจทก์

เหตุในส่วนลักษณะคดี

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า "ในคดีซึ่งจำเลยผู้หนึ่งอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษา ซึ่งให้ลงโทษจำเลยหลายคนในความผิดฐานเดียวกันหรือต่อเนื่องกัน ถ้าศาลอุทธรณ์กลับหรือแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้น ไม่ลงโทษหรือลดโทษให้จำเลย แม้เป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิพากษาลดโทษไปถึงจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์ใหม่ต้องถูกรับโทษหรือได้ลดโทษดูจำเลยผู้อุทธรณ์"

มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า "ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาและว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งชั้นอุทธรณ์มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม เว้นแต่ห้ามมิให้ทำความเห็นแย้ง"

เหตุใน ส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๑. ต้องเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษา
ลงโทษจำเลยหลายคนในความผิดฐานเดียวกันหรือ
ต่อเนื่องกัน

คำว่า **“ในความผิดฐานเดียวกัน”** อาจจะเป็นฐานเดียวกัน
โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันในฐานะเป็นตัวการตาม
ป.อ. มาตรา ๘๓ หรือในฐานะเป็นผู้ใช้ให้ผู้อื่นกระทำ
ความผิดตามมาตรา ๘๔ หรือในฐานะผู้สนับสนุนตาม
มาตรา ๘๖ ก็ได้

เหตุใน ส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๕/๒๕๖๗ เมื่อคดีโจทก์เป็นเรื่องของการกระทำความผิดฐานยกยอกทรัพย์ซึ่ง ป.อ. มาตรา ๓๕๖ บัญญัติว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ โจทก์มิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีโจทก์จึงขาดอายุความอันเป็นเหตุในลักษณะคดี ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจพิพากษาลดโทษไปถึงจำเลยที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๗ ซึ่งมีได้ฎีกาด้วยได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๖๓/๒๕๖๖ ความผิดที่จำเลยที่ ๑ ฎีกาฐานเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน และฐานร่วมกันเล่นการพนันตาม พ.ร.บ.การพนัน อันเป็นความผิดตาม พ.ร.ก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินด้วย แต่เป็นการกระทำความผิดเป็น ความผิดต่อกฎหมายหลายบท ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบ เรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง, ๒๒๕ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาล แขวงฯ มาตรา ๔ และ พ.ร.บ.ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้ บังคับในศาลจังหวัดฯ มาตรา ๓ และกรณีเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี ศาลฎีกามี อำนาจพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๒๑ ซึ่งมีได้ฎีกาด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓, ๒๒๕ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๔ และ พ.ร.บ.ให้ นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัดฯ มาตรา ๓

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ส่วน "ความผิดต่อเนื่องกัน" เช่น ความผิดฐานรับของโจรตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๗ มีองค์ประกอบความผิดว่า ทรัพย์ที่รับของโจรต้องเป็นทรัพย์ที่คนร้ายได้มาจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง คือ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กระจุกทรัพย์ กระจุกทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ หาก โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ฐานลักทรัพย์ และขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๒ ฐานรับของโจร โดยศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองตามฟ้อง แต่จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์เพียง ผู้เดียว ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าองค์ประกอบความผิดที่ฟ้องจำเลยที่ ๑ ไม่เข้าเกณฑ์ การลักทรัพย์ อย่างนี้จำเลยที่ ๒ ย่อมไม่มีความผิดฐานรับของโจร ซึ่งเป็นเหตุใน ส่วนลักษณะคดี เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาลบไม่ลงโทษจำเลยที่ ๑ ศาลอุทธรณ์ก็ มีอำนาจพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๒ ที่มีได้อุทธรณ์ขึ้นมาเพื่อมิให้ต้องรับโทษจำเลยที่ ๑ ผู้อุทธรณ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๒. แม้กฎหมายบัญญัติว่า “ในคดีซึ่งจำเลยผู้หนึ่งอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษา...” ซึ่งอาจทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นกรณีมีจำเลยบางคนอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์ขึ้นมาเท่านั้น แต่กรณีเช่นนี้ต้องพึงเล็งตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ยิ่งกว่าถ้อยคำตามตัวอักษร ฉะนั้น คู่ความฝ่ายใดจะอุทธรณ์/ฎีกาจึงไม่สำคัญ ด้วยเหตุนี้ แม้โจทก์ฝ่ายเดียวอุทธรณ์ให้ลงโทษเฉพาะจำเลยที่ศาลชั้นต้นยกฟ้อง ถ้าเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี ศาลอุทธรณ์ก็มีอำนาจพิพากษาไม่ลงโทษไปถึงจำเลยอื่นที่ศาลชั้นต้นลงโทษในความผิดฐานเดียวกันหรือต่อเนื่องกันได้ด้วย (ฎีกาที่ ๑๓๗๐/๒๕๐๓ (ปชญ))

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๒.๑ กรณีโจทก์แยกฟ้องจำเลยเป็นคดีหลายสำนวน

กรณีโจทก์แยกฟ้องจำเลยเป็นหลายสำนวน หากมีการรวมพิจารณาคดีหลายสำนวนนั้นเข้าด้วยกัน แม้จะเป็นจำเลยคนละสำนวน แต่เมื่อเป็นกรณีที่จำเลยหลายคนนั้นกระทำความผิดฐานเดียวกันหรือต่อเนื่องกัน และมีเฉพาะจำเลยบางสำนวนเท่านั้นที่อุทธรณ์/ฎีกา ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจพิพากษายกฟ้องตลอดไปถึงจำเลยในสำนวนอื่นที่มีได้อุทธรณ์/ฎีกาขึ้นมาได้ หากว่าเหตุที่ยกฟ้องหรือลดโทษให้แก่จำเลยนั้นเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี (ฎีกาที่ ๘๕๗/๒๕๒๘)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๒.๒ กรณีโจทก์ฟ้องจำเลยหลายสำนวน แต่ไม่มีการร่วมพิจารณา เป็นคดีเดียวกัน

การที่โจทก์ฟ้องจำเลยหลายสำนวน แต่มิได้สั่งให้ร่วมพิจารณา เป็นคดีเดียวกัน ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะพิพากษาให้มีผลไปถึง จำเลยสำนวนอื่นซึ่งมิได้อุทธรณ์/ฎีกาด้วยไม่ได้ เพราะเมื่อไม่ ร่วมพิจารณาเป็นคดีเดียวกัน จำเลยในสำนวนอื่นย่อมไม่มีสิทธิ อุทธรณ์/ฎีกาในคดีนี้ได้ เนื่องจากมิได้มีฐานะเป็นคู่ความในคดี ย่อมถือไม่ได้ว่าจำเลยในสำนวนอื่นเป็นจำเลยอื่นที่มีได้ อุทธรณ์/ฎีกา อันจะเข้าหลักเกณฑ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓, ๒๑๕ (ฎีกาที่ ๖๙๐๒/๒๕๕๗)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๕๒/๒๕๖๘ เหตุในส่วนลักษณะคดีตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ไม่นำไปใช้กับกรณีที่ผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคนถูกฟ้องเป็น หลายคดีแยกต่างหากจากกันคนละสำนวน ซึ่งพยานหลักฐานของ โจทก์เพียงพอจะรับฟังลงโทษจำเลยคนใดที่ร่วมกระทำผิดได้ หรือไม่ เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยแต่ละคนเป็นการเฉพาะตัว ในแต่ละคดีไม่ใช่เหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี จำเลยทั้งสองในคดีนี้ มิใช่จำเลยอื่นตามมาตรา ๒๑๓ กรณีไม่เข้าเงื่อนไขตามกฎหมายที่ จะให้ศาลมีอำนาจที่จะยกเอาเหตุซึ่งอยู่ในส่วนลักษณะคดีมา พิพากษาลดโทษไปถึงจำเลยทั้งสองในคดีนี้ที่แยกพิจารณาพิพากษา คดีต่างหากจากคดีดังกล่าวของศาลชั้นต้น

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๓. กรณีจำเลยบางคนถอนอุทธรณ์

แม้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ จะใช้ถ้อยคำว่า “จำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์” แต่ก็มีได้ตัดอำนาจศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาในการที่จะพิพากษาตลอดไปถึงจำเลยที่อุทธรณ์แล้วถอนอุทธรณ์ไปแล้วด้วย เพราะการถอนอุทธรณ์เป็นกรณีที่ห้ามผู้อุทธรณ์ที่ถอนจะมายื่นอุทธรณ์อีกไม่ได้เท่านั้น หากได้ห้ามศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาใช้อำนาจตามมาตรา ๒๑๓ พิพากษาให้มีผลเป็นคุณแก่จำเลยผู้ถอนอุทธรณ์ไม่ (ฎีกาที่ ๔๐๕๓/๒๕๓๐)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๔. คดีที่จำเลยบางคนต้องห้ามอุทธรณ์/ฎีกา

กรณีที่ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยหลายคน แม้ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์/ฎีกาของจำเลยบางคน เพราะต้องห้ามอุทธรณ์/ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่หากปรากฏว่าในการพิจารณาอุทธรณ์/ฎีกาของจำเลยอื่นที่ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์/ฎีกานั้น มีเหตุที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะไม่ลงโทษหรือลดโทษให้แก่จำเลยนั้น และเหตุดังกล่าวเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ที่จะพิพากษาตลอดไปถึงจำเลยอื่นที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์/ฎีกาไม่ต้องรับโทษหรือลดโทษเช่นเดียวกัน (ฎีกาที่ ๕๓๕๑/๒๕๕๐)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๕. ศาลใช้มาตรา ๒๑๓ แก่ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลได้
ฎีกาที่ ๓๒๒๗/๒๕๔๒ ผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองเรียกและรับเงินจากผู้กล่าวหาและ
จำเลย นำไปวิ่งเต้นอัยการและตำรวจ โดยไม่ปรากฏว่าจะนำเงินไปให้ผู้พิพากษา
เป็นอามิสสินจ้างในการดำเนินคดี แม้การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองจะมุ่ง
หมายให้เกิดผลแก่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล อันอาจเสียหายแก่คู่ความ
และประชาชน สมควรลงโทษให้หลาบจำก็ตาม แต่เมื่อการกระทำของผู้ถูก
กล่าวหาทั้งสองมิได้เกิดขึ้นในบริเวณศาลแล้ว จะอาศัยแต่ผลที่อาจก่อให้เกิดผล
เสียหายแก่รูปคดีมาชี้ขาดว่าผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองประพฤตินั้นไม่เรียบร้อยใน
บริเวณศาลไม่ได้ เมื่อฟังว่าผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองมิได้ประพฤตินั้นไม่เรียบร้อยใน
บริเวณศาลอันเป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี ศาลฎีกาย่อมพิพากษาให้มีผลไปถึงผู้
ถูกกล่าวหาที่ ๒ ที่มีได้อุทธรณ์ฎีกาได้ด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓, ๒๒๕

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๖. กรณีจำเลยบางคนหลบหนีและศาลจำหน่ายคดีชั่วคราวไปแล้ว เป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้น
พิจารณาในส่วนของจำเลยที่เหลือไม่เกี่ยวกับจำเลยที่หลบหนี ย่อมไม่เข้าเกณฑ์ที่ศาล
อุทธรณ์/ศาลฎีกาจะพิพากษาให้มีผลไปถึงจำเลยที่หลบหนี
ฎีกาที่ ๕๓๖๖/๒๕๕๓ ศาลชั้นต้นออกหมายจับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ เพราะมีพฤติการณ์
หลบหนี และจำหน่ายคดีสำหรับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ชั่วคราว การดำเนินกระบวนการ
พิจารณาต่อจากนั้นไม่ได้กระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ถือว่ายังไม่ได้มี
การดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ในศาลชั้นต้น เมื่อ
ไม่ได้มีการยกคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ขึ้นพิจารณา การที่ศาลชั้นต้น
ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อจากนั้นจึงไม่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ คงเป็นเรื่องพิจารณา
คดีในส่วนของจำเลยอื่นที่ไม่ได้ถูกจำหน่ายคดี แม้หากคดีนี้จะฟังได้ดังที่จำเลยที่ ๓ และที่
๔ อ้างว่าตนไม่มีความผิดเช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ก็ตาม ก็ไม่อาจถือเป็นเหตุใน
ลักษณะคดีให้มีผลถึงจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ด้วย

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๗. เหตุในลักษณะคดีที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษากลับ/แก้คำพิพากษาศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์เป็นกรณีไม่ลงโทษหรือลดโทษแก่จำเลยผู้อุทธรณ์ ซึ่งเหตุในส่วนลักษณะคดีอันเป็นเหตุยกฟ้อง/ลดโทษ/ไม่ต้องรับโทษ สำหรับจำเลยที่อุทธรณ์นั้น พอสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

 ฟ้องเคลื่อนคลุม (ฎีกาที่ ๗๕๕/๒๔๗๘)

 การใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลย (ฎีกาที่ ๕๓๓-๕๓๔/๒๕๕๐)

 ศาลล่างวางบทกำหนดโทษจำเลยไม่ถูกต้อง (ฎีกาที่ ๕๐๐/๒๔๗๘ และที่ ๒๘๕๖/๒๕๕๕)

 คดีขาดอายุความ (ฎีกาที่ ๑๐๓๑/๒๔๕๘ และที่ ๗๘๗/๒๕๓๒)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

 การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท (ฎีกาที่ ๔๐๗๓/๒๕๔๕)

 ไม่มีการกระทำความผิดตามฟ้องเกิดขึ้น (ฎีกาที่ ๒๑๗/๒๕๓๑)

 ศาลล่างลงโทษในความผิดที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษไม่ได้ (ฎีกาที่ ๑๑๕๘/๒๕๕๘)

 การรับฟังพยานหลักฐานของศาลล่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ฎีกาที่ ๑๐๔๕๒/๒๕๕๘)

 ฟ้องโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะขาดองค์ประกอบความผิด (ฎีกาที่ ๖๖๔๗/๒๕๖๐)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๑๕๘/๒๕๖๖ จำเลยที่ ๓ ซึ่งกำลังรับโทษอยู่รื่องขอและศาลกำหนดโทษให้จำเลยที่ ๓ ใหม่ตาม ป.อ. มาตรา ๓ แล้ว เมื่อความปรากฏต่อศาลว่า จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ ๓ และจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ยังรับโทษอยู่ อันเป็นเหตุในลักษณะคดี ศาลยอมกำหนดโทษใหม่สำหรับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ด้วยได้ตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑) และ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๘๙๓/๒๕๖๒ พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมายังรับฟังไม่ได้ว่า จำเลยที่ ๑ มีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย คงรับฟังได้เพียงว่าจำเลยที่ ๑ มีเจตนาชิงปืนเพื่อข่มขู่ผู้เสียหายเท่านั้น การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงไม่เป็นความผิดฐานพยายามฆ่าผู้เสียหาย การที่จำเลยที่ ๒ ชับรถจักรยานยนต์ให้จำเลยที่ ๑ นั่งซ้อนท้ายแล้วจำเลยที่ ๑ ใช้อาวุธปืนยิงขู่ผู้เสียหายดังกล่าว การกระทำของจำเลยที่ ๒ จึงไม่เป็นความผิดฐานร่วมกับจำเลยที่ ๑ พยายามฆ่าผู้เสียหายตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๘ และกรณีดังกล่าวเป็นเหตุในลักษณะคดี ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาพิพากษาลดโทษไปถึงจำเลยที่ ๑ ที่มิได้ฎีกาด้วยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๕๕

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๔๙๕/๒๕๖๑ ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ผู้เสียหาย แสดงเจตนาสละสิทธิเรียกร้องในหนี้บางส่วนที่มีต่อจำเลยทั้งสอง โดย ยังตั้งใจในหนี้ก็เพียง ๕๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อจำเลยทั้งสองชำระเงิน จำนวนดังกล่าวให้แก่ผู้เสียหายแล้ว จำเลยทั้งสองจึงไม่ต้องรับผิดชอบ เงินที่ยังไม่ได้คืนแก่ผู้เสียหายอีก ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นให้จำเลยทั้งสอง คืนเงิน ๒,๓๕๒,๒๔๓ บาท แก่ผู้เสียหาย และศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ไม่ได้ แก้ไขให้ถูกต้องจึงเป็นการไม่ชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมาย เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้คู่ความมิได้ฎีกา และเป็นเหตุอยู่ในส่วน ลักษณะคดี ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องโดย พิพากษาลดไปถึงจำเลยที่ ๑ ผู้มิได้ฎีกาได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๘. แม้จะเป็นเหตุในลักษณะคดีตาม ป.อ. มาตรา ๘๙ แต่จะนำไปใช้ ในการเพิ่มโทษให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์ด้วยไม่ได้ เพราะ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ใช้ในทางที่เป็นคุณแก่จำเลยที่มีได้ อุทธรณ์/ฎีกาขึ้นมาเท่านั้น หากโจทก์ต้องการเพิ่มโทษจำเลยต้องทำ เป็นอุทธรณ์ขอให้เพิ่มโทษตามขั้นตอนกฎหมาย

ป.อ. มาตรา ๘๙ บัญญัติว่า “ถ้ามีเหตุส่วนตัวอันควรยกเว้นโทษ ลด โทษหรือเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดคนใด จะนำเหตุนั้นไปใช้แก่ ผู้กระทำความผิดคนอื่นในการกระทำความผิดนั้นด้วยไม่ได้ แต่ถ้า เหตุอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษหรือเพิ่มโทษเป็นเหตุในลักษณะคดี จึง ให้ใช้แก่ผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดนั้นด้วยกันทุกคน”

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๔๕๗/๒๕๔๑ ฉ. ขับรถบรรทุกลากจูงรถพ่วงบรรทุกมีวนกระดาดราฟท์เพื่อไปส่งให้ผู้เสียหาย แต่เมื่อไปถึงสถานที่จะขนถ่ายลง จำเลยและ ฉ. กลับร่วมกันนำมีวนกระดาดที่บรรทุกในรถพ่วงไปขายให้ผู้อื่น เมื่อของที่จำเลยกับพวกลักนั้นได้บรรทุกอยู่บนรถพ่วงซึ่งถูกลากจูงเพื่อขนส่งไปยังสถานที่ขนถ่ายอยู่ก่อนแล้ว การกระทำของจำเลยกับ ฉ. จึงมิใช่เป็นการลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไป ไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๖ ทวิ แม้จำเลยกับ ฉ. เคยถูกฟ้องเป็นคดีเดียวกัน แต่ ฉ. ให้การรับสารภาพ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ฉ. ผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ วรรคสาม, ๓๓๖ ทวิ ส่วนจำเลยปฏิเสธ ศาลชั้นต้นให้แยกฟ้องจำเลยเป็นอีกคดีหนึ่งและโจทก์ได้ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ก็ตาม เมื่อข้อเท็จจริงคดีนี้ การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๖ ทวิ ศาลถึงโทษจำเลยไม่ได้ หาใช่ว่าเป็นเหตุในลักษณะคดีที่จำเลยต้องรับโทษเช่นเดียวกับ ฉ. ไม่

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๕. กรณีเหตุยกฟ้องหรือลดโทษให้ผู้อุทธรณ์เป็นเหตุส่วนตัว ย่อมมิใช่เหตุในลักษณะคดีที่จะให้มีผลถึงจำเลยอื่นที่มีได้ อุทธรณ์/ฎีกา ถอนอุทธรณ์/ฎีกา หรือต้องห้ามอุทธรณ์/ฎีกา (ฎีกาที่ ๖๐๐๗/๒๕๓๑)

ฎีกาที่ ๑๘๘/๒๔๘๗ ปัญหาที่ว่าจะเพิ่มโทษจำเลยได้ตามกฎหมายหรือไม่นั้นเป็นเหตุส่วนตัว มิใช่เหตุลักษณะคดี ศาลอุทธรณ์จะหยิบยกขึ้นตัดสินเกี่ยวกับจำเลยที่มีได้ อุทธรณ์ไม่ได้

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๑๐. เมื่อศาลสูงใช้อำนาจตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ พิพากษาให้มีผลถึงจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์ คำพิพากษาศาลล่างในส่วนของจำเลยคนนั้นจึงยังไม่ถือว่าเป็นที่สุด

ฎีกาที่ ๑๕๓๔/๒๕๕๒ ในการพิจารณาคดีของศาลฎีกา จำเลยผู้หนึ่งฎีกาคัดค้านคำพิพากษาซึ่งให้ลงโทษจำเลยหลายคนในความผิดฐานเดียวกัน หากคดีนั้นศาลฎีกาใช้อำนาจตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ พิพากษาลับหรือแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไม่ลงโทษหรือลดโทษให้จำเลยที่ฎีกาและพิพากษาลดโทษไปถึงจำเลยที่มีได้ฎีกาด้วย เพราะเป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในส่วนของจำเลยอื่นที่มีได้ฎีกาจึงยังไม่ถือว่าเป็นที่สุดเมื่อครบกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ได้อ่าน...

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

...คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๗ วรรคสอง ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ให้จำเลยที่ ๑ ฟังเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ แม้จำเลยที่ ๑ ไม่ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๕ เมื่อศาลฎีกาเห็นว่าเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดีและพิพากษาลดโทษไปถึงจำเลยที่ ๑ ที่มีได้ฎีกาด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕ แล้ว คดีในส่วนของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นที่สุดเมื่อศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้จำเลยที่ ๑ ฟัง การที่ศาลชั้นต้นระบุในหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดของจำเลยที่ ๑ ว่าคดีถึงที่สุดวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๖ อันเป็นวันที่ศาลชั้นต้นได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้จำเลยที่ ๑ ฟัง จึงเป็นการชอบด้วยกฎหมาย

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๑๑. กรณีความผิดตามฟ้องรวมการกระทำหลายอย่าง ซึ่งเป็นความผิดได้อยู่ในตัวเอง ศาลสูงมีอำนาจตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ที่จะยกฟ้องจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์/ฎีกาในความผิดใหญ่และลงโทษจำเลยทุกคนในความผิดเล็กที่พิจารณาได้ความได้

ฎีกาที่ ๑๒๐๑/๒๕๕๓ ข้อเท็จจริงรับฟังไม่ได้ว่ามีกรกระทำ ความผิดฐานปล้นทรัพย์ จึงลงโทษจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ไม่ได้อันเป็นเหตุในลักษณะคดี แม้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ไม่ได้ฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในข้อหาดังกล่าวได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕ แต่คดีนี้ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติโดยไม่มีฝ่ายใดฎีกาว่า จำเลยทั้งสามกับพวกคุมชกต้อยใช้ไม้และขวดเบียร์ตีทำร้ายร่างกายผู้เสียหายทั้งสอง เป็นเหตุให้ผู้เสียหายทั้งสองได้รับอันตรายแก่กาย ศาลย่อมมีอำนาจลงโทษจำเลยทั้งสามในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนได้รับอันตรายแก่กายได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๒ วรรคท้าย

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๗๐๑/๒๕๕๗ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้โจทก์รวมรับอันตรายสาหัสกับความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืนดังกล่าวล้วนแต่เป็นการกระทำที่เกิดต่อเนื่อง และต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำหลายอย่างซึ่งรวมอยู่ในความผิดฐานชิงทรัพย์ตามฟ้องโดยแต่ละอย่างเป็นความผิดได้อยู่ในตัวเอง ศาลฎีกาจึงมีอำนาจพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๒ ในการกระทำตามที่พิจารณาได้ความได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๒ วรรคท้าย และแม้จำเลยที่ ๑ จะมีได้ยื่นฎีกาโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไว้ด้วย แต่ปัญหาทุกข้อดังกล่าวเป็นเหตุในลักษณะคดีตาม ป.อ. มาตรา ๘๙ ซึ่งกำหนดให้ใช้แก่ผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดนั้นด้วยกันทุกคน ศาลฎีกาจึงมีอำนาจพิพากษาลดโทษไปจนถึงจำเลยที่ ๑ ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕

